

Revisionsrapport

Granskning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Falkenbergs kommun

Charlie Lindström

December 2018

Innehåll

1.	Inledning	2
1.1.	Bakgrund	2
1.2.	Revisionsfråga	2
1.3.	Revisionskriterier	2
1.4.	Kontrollmål	2
1.5.	Avgränsning.....	2
1.6.	Metod.....	3
2.	Lagar och styrdokument	4
2.1.	Att överlämna vården av kommunala angelägenheter till juridiska personer	4
2.2.	Kommunstyrelsens uppsiktsplikt.....	4
2.3.	Laglighetsprövning.....	5
2.4.	Uppsiktsplikt enligt kommunstyrelsens reglemente	5
2.5.	Ägarstyrning	6
3.	Iakttagelser och bedömningar	7
3.1.	Är uppsiktsplikten föremål för en tydlig och ändamålsenlig systematik?	7
3.1.1.	Iakttagelser	7
3.1.2.	Bedömning.....	7
3.2.	Bedrivs uppsiktsplikten enligt fastställd systematik?	8
3.2.1.	Iakttagelser	8
3.2.2.	Bedömning.....	8
3.3.	Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt?.....	9
3.3.1.	Iakttagelser	9
3.3.2.	Bedömning.....	10
4.	Revisionell bedömning.....	11
4.1.	Rekommendation	12

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Enligt kommunallagen ska styrelsen leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas och bolagens verksamhet. Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan ha inverkan på kommunens ekonomiska ställning samt hos fullmäktige göra de framställningar som behövs. Styrelsen får från övriga nämnder och beredningar begära in de upplysningar som de behöver för att fullgöra sitt uppdrag. Uppsiktsplikten innebär en rätt att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar samt, om det är nödvändigt, lämna förslag till fullmäktige om förändringar.

Syftet med uppsiktsplikten är att kommunstyrelsen, på ett systematiskt sätt ska kunna följa utvecklingen inom nämnder samt kommunala bolag. Kommunstyrelsen ska se till att få nödvändig information så att kommunstyrelsen kan vidta åtgärder om det uppstår avvikelser i verksamheterna.

Kommunstyrelsen ska årligen efter genomförd uppsiktspflicht besluta huruvida kommunala bolags verksamhet varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

De förtroendevalda revisorerna i Falkenbergs kommun har utifrån sin riskbedömning valt att granska kommunstyrelsens uppsiktsplikt gentemot de kommunala bolagen.

1.2. Revisionsfråga

Revisionsfrågan för granskningen är:

- Är kommunstyrelsens uppsikt över bolagens verksamhet lag- och ändamålsenlig?

1.3. Revisionskriterier

Revisionskriterierna för denna granskning har hämtats ur följande:

- Kommunallagen
- Kommunstyrelsens reglemente
- Bolagsordningar
- Ägardirektiv
- Protokoll
- Övriga relevanta styrdokument

1.4. Kontrollmål

Med utgångspunkterna från revisionskriterierna har följande kontrollmål formulerats:

- Uppsiktsplikten är föremål för en tydlig och ändamålsenlig systematik
- Uppsiktsplikten bedrivs enligt fastställd systematik
- Kommunstyrelsen vidtar åtgärder utifrån sin uppsiktspflicht över bolagen.

1.5. Avgränsning

Granskningen avser kommunstyrelsens ansvar enligt 6 kap. 1, 9-11 §§ KL och begränsas till att kommunens fem helägda bolag. Granskningen avser genomförd uppsiktsplikt för verksamhetsåret 2017.

För att bedöma systematiken kring uppsiktsplikten kommer även kommunstyrelsens fattade beslut om uppsiktsplikt för verksamhetsåren 2015 och 2016 behandlas.

1.6. Metod

Granskningen har genomförts genom intervjuer och dokumentstudier. Följande har intervjuats i granskningen:

- Lars Fröding, kommundirektör
- Marie-Louise Wernersson, KSO
- Per Svensson, oppositionsråd

Rapporten har varit föremål för sakgranskning av de intervjuade.

2. Lagar och styrdokument

2.1. Att överlämna vården av kommunala angelägenheter till juridiska personer

Enligt 10 kap 1 § kommunallag (2017:725) (KL) gäller att kommuner efter beslut av fullmäktige får lämna över vården av en kommunal angelägenhet till en juridisk person¹. Om sådant överlämnande sker till ett helägt kommunalt bolag ska fullmäktige:

- ”1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
2. se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
3. utse samtliga styrelseledamöter,
4. se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas,
5. utse minst en lekmannarevisor, och
6. se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.”

2.2. Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Enligt 6 kap. 1 § KL gäller att kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och bolags verksamhet. Syftet med uppsiktsplikten är att kommunstyrelsen, på ett systematiskt sätt ska kunna följa utvecklingen inom kommunen samt de kommunala bolagen. Kommunstyrelsen ska se till att få nödvändig information så att kommunstyrelsen kan vidta åtgärder om det uppstår avvikelser i verksamheterna. Viktigt är även att kommunstyrelsen enligt 6 kap 11 § KL ska följa de frågor som kan ha inverkan på kommunens ekonomiska ställning varför nämnder och bolag bör redovisa ekonomiska överväganden och effekter av beslut när detta är relevant.

Enligt 6 kap 9 § KL ska kommunstyrelsen efter genomförd uppsiktspflicht årligen besluta huruvida kommunala bolags verksamhet varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Genom beslutet ska styrelsen pröva om den verksamhet som bedrivits av aktiebolaget under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslut ska fattas för varje sådant bolag till vilken kommunen överlämnat vården av en kommunal angelägenhet. Bestämmelsen ger därför uttryck för en förstärkt uppsiktsplikt över kommunala bolag.

I brist på detaljreglering i KL har den förstärkta uppsiktsplikts omfattning varit föremål för diskussioner. Högsta förvaltningsdomstolen framhöll i HFD 2018 ref. 33 att kommunstyrelsen inte är skyldig att granska samtliga enskilda affärshändelser som har förekommit under kalenderåret i fråga. Granskningen ska dock vara tillräckligt omfattande för att möjliggöra en bedömning av om verksamheten som helhet har haft en sådan inriktning och bedrivits på ett sådant sätt att den varit kompetensföretag. Hur granskningen ska ske och vilket underlag som krävs får bedömas utifrån förhållandena i det enskilda fallet med hänsyn till omfattningen av och komplexiteten i den verksamhet som bedrivits.

¹ En juridisk person är ett rättssubjekt i form av exempelvis ett bolag, en stiftelse eller en förening. En juridisk person kännetecknas av att den bland annat kan ingå avtal, ha egna skulder och fordringar etcetera.

Om styrelsen vid sitt årliga beslut kommer fram till att ett kommunalt bolag bedriver verksamhet i strid med den kommunala kompetensen ska styrelsen lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Syftet med reglerna om uppsiktsplikt är bland annat att utöka den fortlöpande kontrollen över bolagen för att säkerställa att bolagens verksamhet bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning och ägardirektiv samt är i enlighet med den kommunala kompetensen². Vidare ska nämnas att ett annat syfte med den förstärkta uppsiktsplikten är att uppställa ett krav på kommunstyrelsen att redovisa resultatet av uppsiktsplikten i beslut, vilket ligger i kommunmedlemmars intresse. Årliga beslut om uppsiktsplikt kan således laglighetsprövas enligt KL vilket ger kommunmedlemmar möjlighet till rättslig prövning av kommunala bolags verksamhet, se *avsnitt nedan*.

2.3. Laglighetsprövning

Enligt 13 kap. 1 § KL gäller att varje medlem av en kommun har rätt att få lagligheten av kommunens beslut prövad genom att överklaga hos förvaltningsrätten. Ett laglighetsprövat beslut ska upphävas av domstol om det exempelvis strider mot lag.

Beslut i kommunala bolag kan inte laglighetsprövas enligt KL men då kommunstyrelsen årligen ska fatta beslut om uppsiktspflicht avseende de kommunala bolagen enligt 6 kap 9 § KL, ges kommunmedlemmar möjlighet att laglighetspröva detta beslut. Således skapas i och med reglerna om uppsiktspflicht en indirekt besvärsmöjlighet gällande bolagens verksamhet. Kommunmedlemmar ges därför en möjlighet att laglighetspröva kommunstyrelsens beslut om de exempelvis, till skillnad från kommunstyrelsen, inte anser att ett bolag bedrivit sin verksamhet i enlighet med det fastställda kommunala ändamålet. En sådan laglighetsprövning kan således leda till att åtgärder behöver vidtas mot ett bolags verksamhet.

2.4. Uppsiktsplikt enligt kommunstyrelsens reglemente

I kommunstyrelsens reglemente framgår inledningsvis att utöver vad som stadgas i kommunallagen, förvaltningslagen och övriga tillämpliga författningar samt kommunfullmäktiges styrdokument, gäller reglementet för kommunstyrelsen. Vidare framgår att kommunstyrelsen är kommunens ledande förvaltningsorgan och att styrelsen har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Det framgår också att kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter.

Vad gäller uppsiktspflicht avseende de kommunala bolagen framgår av reglementet att kommunstyrelsen ska:

- ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de företag som kommunen helt eller delvis äger främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv, men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen.
- löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 3 kap, 17 och 18 §§ KL (nuvarande 3 kap 3-5 §§ KL) är uppfyllda beträffande de aktiebolag kommunen innehar aktier i.
- årligen, i anslutning till årsredovisningen, i beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som kommunen helt eller delvis äger under föregående år varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunalrättsliga principer som gäller för verksamheten. Detta beslut ska delges fullmäktige.

² Det vill säga om verksamheten ligger inom det område som kommunen får vara verksam inom enligt KL eller annan speciallagstiftning.

- att tillvarata kommunens intressen vid bolagsstämmor och andra likartade sammanträden i de företag som kommunen helt eller delvis äger

Kommunstyrelsen ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning, samt bestämmelser i detta reglemente.

Kommunstyrelsen ska regelmässigt rapportera till fullmäktige om verksamhet och ekonomi i bolagen.

2.5. Ägardirektiv

Kommunen utövar sin ägarstyrning över sina bolag i huvudsak genom av fullmäktige beslutade ägardirektiv för respektive bolag. I ägardirektiv för Falkenberg Stadshus AB, tillika moderbolag i koncernen, framgår att bolaget ansvarar för styrning och uppföljning av dotterbolagens verksamheter utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål, policydokument och direktiv. Bolaget ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Vidare framgår att nyssnämnda ansvar för bolaget inte inskränker kommunstyrelsens uppsiktsplikt över kommunens bolag enligt KL 3 kap 17-18 §§³ (nuvarande 6 kap 3-5 §§) och kommunstyrelsens reglemente, § 8.

Det framgår också att moderbolaget ska medverka i koncernredovisningen och till kommunen rapportera resultat, ekonomisk prognos, ekonomisk ställning samt sammanfattande verksamhetsberättelse för koncernen och i korthet även för dotterbolagen.

³ Framhållas ska att hänvisningen till viss del är felaktig då kommunstyrelsens uppsiktsplikt framgick av 6 kap 1, 1a och 1b §§ i tidigare kommunallagen (1991:900). Hänvisningen till 3 kap 17-18 §§ (nuvarande 3 kap 3-5 §§) rör istället fullmäktiges ansvar vid överlämnande av kommunal angelägenhet.

3. Iakttagelser och bedömningar

3.1. Är uppsiktsplikten föremål för en tydlig och ändamålsenlig systematik?

3.1.1. Iakttagelser

Av kommunstyrelsens reglemente framgår att styrelsen ska ha fortlöpande uppsikt över de kommunala bolagen samt att kommunstyrelsen löpande ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i KL är uppfyllda beträffande de kommunala bolagen.

Kommunstyrelsen ska vidare enligt reglementet årligen i beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i bolagen under föregående kalenderår har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om kommunstyrelsen anser att det finns brister ska kommunstyrelsen samtidigt lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Reglementet återspeglar således reglerna om den förstärkta uppsiktsplikten i KL.

Av moderbolagets ägardirektiv framgår att moderbolaget ansvarar för styrning och uppföljning av dotterbolagens verksamheter utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål, policydokument och direktiv samt att bolaget ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Vidare framgår att moderbolaget ska medverka i koncernredovisningen och till kommunen rapportera resultat, ekonomisk prognos, ekonomisk ställning samt sammanfattande verksamhetsberättelse för koncernen och i korthet även för dotterbolagen.

Utifrån intervjuer framgår att varje tertiäl så sker möten mellan styrelsen i moderbolaget, representanter från dotterbolagen (styrelseordförande, VD samt ekonom) samt ekonomichef och kommundirektör inom kommunstyrelsen. Utöver nyssnämnda tillfällen sker sådana möten även vid boksluts- och budgetsammanträden.

Vidare har kommundirektör, tillika VD i moderbolaget, separata möten med respektive bolags VD kvartalsvis där koncerngemensamma frågor diskuteras. Även månatliga möten inom kommun- och koncernens ledningsgrupp som består av kommunens förvaltningschefer och respektive bolags VD sker.

Vad gäller materialinsamling från bolagen framgår att bolagen regelbundet översänder styrelseprotokoll som mottas av representanter för kommunstyrelsen samt moderbolaget.

3.1.2. Bedömning

Vi anser att det finns ett tydligt system för kommunstyrelsens årliga beslut om uppsiktsplikt. Vi anser också att det finns en tydlig systematik avseende den löpande uppsikten av bolagen och på vilket sätt detta ska göras. Vi bedömer därför att det finns förutsättningar för kommunstyrelsen att arbeta fram ändamålsenligt beslutsunderlag inför kommunstyrelsens årliga beslut. Ett ändamålsenligt beslutsunderlag är en förutsättning för att uppfylla uppsiktsplikten då medborgare ska kunna få tillräcklig information om bolagens verksamhet under föregående verksamhetsår för att kunna ta ställning till om de vill laglighetspröva kommunstyrelsens beslut eller inte. Detta utgör en viktig del i uppsiktsplikten då beslut i kommunala bolag inte kan laglighetsprövas enligt KL.

Vad gäller de årliga träffarna mellan representanter från kommunstyrelsen alternativt moderbolaget och dotterbolagen så anser vi att det emellertid saknas tydlig formalisering. Endast genom att studera styrdokument är det svårt att bilda sig en uppfattning av vilka olika samråd som sker under året. Det som framgår av ägardirektiv är att VD i respektive

bolag ska delta i de chefskonferenser som kommunens ledning kallar till samt att ordförande i respektive bolag ska delta i kommunens ordförandeträffar. Ytterligare formalisering kring samråd eller liknande har vi inte kunnat se. Vi har inte heller kunnat se att det är formaliserat att bolagen ska översända styrelseprotokoll eller liknande till kommunstyrelsen som en del av den löpande uppsikten. För att förtydliga systematiken kring uppsiktsplikten och ägarstyrningen anser vi att det är att föredra att tydligt reglera vilka samrådsträffar som ska ske, vilka representanter som ska delta hur många gånger årligen träffarna ska ske samt vilket material som bolagen kontinuerligt ska översända till kommunstyrelsen. På så vis kan sårbarhet och personbundenhet minimeras.

Utifrån ovanstående bedömer vi att kontrollmålet är delvis uppfyllt.

3.2. Bedrivs uppsiktsplikten enligt fastställd systematik?

3.2.1. Iakttagelser

Kommunstyrelsen fattade beslut om uppsiktspflicht vid sitt sammanträde 2017-11-14 för verksamhetsår 2016 och 2016-10-11 för verksamhetsår 2015. Nyssnämnda två beslut om uppsiktspflicht följer samma systematik. Årligt beslut om uppsiktspflicht för år 2017 fattades 2018-12-04. Vid intervjuer har framkommit av tjänstepersoner och förtroendevalda att beslutet om uppsiktspflicht för verksamhetsår 2017 är sent. Enligt uppgift framgår emellertid att det finns en intention att framöver arbeta mer strukturerat med den förstärkta uppsiktspflichten direkt efter att årsredovisningarna är färdiga och beslutade. Framhållas ska att beslutet för verksamhetsår 2017 följer samma systematik som besluten för år 2015 och 2016.

Fattade beslut för verksamhetsår 2015, 2016 och 2017 består av en sammanfattning av ärendet där grunden för uppsiktspflichten i KL beskrivs, på vilket sätt kommunstyrelsen har löpande uppsikt över bolagen samt vilka överväganden kommunstyrelsens gjort vid sitt beslut. Förslag till beslut för verksamhetsår 2017 innehåller följande beslutsunderlag:

- Beslutsförslag 2018-11-08
- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2018-10-25. I denna beskrivs respektive bolags verksamhetsföremål och ändamål. Vidare följer kommunstyrelseförvaltningens övervägande kopplat till bedriven verksamhet under föregående år.

Utifrån besluten och beslutsunderlag framgår också vilka överväganden som kommunstyrelsens gjort för att komma fram till sitt beslut.

Vad gäller den löpande uppsikten framgår utifrån intervjuer och beslutshandlingar att kommunstyrelsen i sin prövning utgått från underlag såsom bolagsordningar, årsredovisningar, styrelseprotokoll samt särskilt utlåtande från respektive bolags VD. Vidare framgår att kommunstyrelsen har löpande kontakt under verksamhetsåret med bolagen bland annat vid styrelsemöten, månatliga möten inom kommun- och koncernens ledningsgrupp samt möten inom bolagskoncernen som utgör grund för den prövning kommunstyrelsen har att göra i sin uppsiktspflicht.

3.2.2. Bedömning

Vi kan konstatera att årligt beslut om uppsiktspflicht avseende verksamhetsåret 2015 och 2016, och 2017 fattats. Då besluten för verksamhetsår 2015 och 2016 fattats först i oktober respektive november efterföljande år finns det inte anmärkningsvärt utifrån KL att beslutet för verksamhetsår 2017 fattades i december. Kravet på årliga beslut i KL sätter ingen ytterligare tidsram om när på året beslut måste ha fattats.

Av fattade beslut framgår att regelbunden materialinsamling sker från bolagen varför kommunstyrelsen kan tillse att löpande ha uppsikt över verksamheterna samt att flertalet träffar mellan representanter från bolagen och kommunstyrelsen genomförs under året.

Vi bedömer även att det av besluten följer tillräcklig information för att en medborgare ska kunna avgöra om hen vill laglighetspröva beslutet eller inte. Av kommunstyrelsens övervägande följer även sådant som kommunstyrelsen beaktat vid sitt beslut vilket kan öka läsarens förståelse om bolagens verksamhet. Vi anser att detta bidrar till att öka transparensen avseende de kommunala bolagens verksamhet.

Med ovanstående i beaktande framgår emellertid av kommunstyrelsens reglemente att årliga beslut om uppsiktsplikt ska fattas i anslutning till årsredovisningen. Detta innebär således att det i reglementet framgår en snävare tidsram än vad som framgår av KL. KL fastställer endast att årliga beslut ska fattas, inte när på året beslut ska fattas. Likväl är reglementet beslutat av fullmäktige och ska följas av kommunstyrelsen varför det kan konstateras att besluten om uppsiktsplikt för verksamhetsår 2015, 2016 och 2017 är försenade utifrån kommunstyrelsens reglemente. Detta utgör en brist. Vi ser emellertid positivt på att kommunstyrelsen avser arbeta mer strukturerat avseende den förstärkta uppsiktsplikten framöver och således också fatta årliga beslut i enlighet med kommunstyrelsens reglemente.

Av den anledningen finns anledning att antingen arbeta för en revidering av reglementet eller att tillse att beslut om uppsiktsplikt fattas i enlighet med reglementet.

Utifrån ovanstående anser vi att kontrollmålet är delvis uppfyllt.

3.3. Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt?

3.3.1. Iakttagelser

Av kommunstyrelsens beslut 2017-11-14 § 307 framgår att kommunstyrelsen i sin granskning uppmärksammat att ägardirektiv saknats för två kommunala bolag. Utöver att kommunstyrelsen beslutade att de kommunala bolagens verksamhet under 2016 bedrivits kompetensenligt så gav kommunstyrelsen kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att för Ekobilen 5A Fastighets AB och Falkenberg Bostad Utvecklings AB ta fram förslag till ägardirektiv samt att tillsammans med respektive moderbolag ta fram förslag till revidering av bolagsordningarna. Av samma beslut följer vidare att det tidigare under året uppmärksammat att Falkenbergs Bostads AB vid beslut att förvärva en fastighet inte underställt beslutet till vare sig Falkenbergs Stadshus AB eller kommunfullmäktige, utan rapporterade först i efterhand. Vidare framgår att ärendet hanterats särskilt av kommunstyrelsen, moderbolaget och kommunfullmäktige (2017-04-25 § 73).

Av kommunstyrelsens beslut 2016-10-11 § 287 framgår att kommunstyrelsen vid sin granskning noterat att Falkenberg Energi AB och Falkenberg Elhandel AB under 2015 förmedlat ett erbjudande till sina kunder att köpa elcyklar till ett rabatterat pris. Vidare följer ett resonemang om att det finns en gråzon vid bedömningen av vad som är att anse som en angelägenhet av allmänt intresse och vad som ryms inom den kommunala kompetensen. Kommunstyrelsen framhåller slutligen i beslutet att det är av vikt att samtliga kommunala bolag beaktar föremålet och ändamålet med sin verksamhet, den kommunala kompetensen samt risken för konkurrenssnedvridning när man ägnar sig åt verksamhet som inte typiskt tillhör bolagets ”kärnverksamhet”.

Av kommunstyrelsens beslut 2018-12-04 framgår att kommunstyrelsens vid granskningen 2017 noterade kommunstyrelseförvaltningen att bolagen Ekobilen 5A fastighets AB och Falkenberg Bostad Utvecklings AB saknar ägardirektiv från fullmäktige och att bolagsordningen är i behov av revidering. Vidare framgår att detta uppdrag inte är färdigställt utan fortsätter med mål att bli klart våren 2019. Vid årets granskning noterades att Redo-

visningstjänst Falkenberg AB saknar ägardirektiv från fullmäktige men att detta bolag avses fusioneras med Falkenbergs Bostads AB under 2018.

3.3.2. Bedömning

Utifrån ovanstående kan vi konstatera att kommunstyrelsen vidtar åtgärder utifrån genomför uppsiktsplikt. Dels framgår att kommunstyrelsen vidtagit åtgärder i samband med att årligt beslut om uppsiktsplikt fattats samt att åtgärder vidtagits löpande (2017-11-14 § 307). Vidare ställer vi oss positiva till att kommunstyrelsen lyfter fram särskilda händelser, exempelvis erbjudandet om elcyklar, och påvisar att detta beaktats i prövningen samtidigt som ett allmänt medskick görs till bolagen om att de ska förhålla sig till den kommunala kompetensen och det kommunala ändamålet.

Det kan också konstateras att nämnda beslut tyder på en god uppsikt över bolagen då kommunstyrelsen uppmärksammar när åtgärder behöver vidtas och också vidtar dessa åtgärder. Utifrån nyssnämnda bedömer vi att kontrollmålet är uppfyllt.

Konstateras ska att vid beslut om uppsiktsplikt för verksamhetsår 2017 så fick kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag till ägardirektiv samt att tillsammans med respektive moderbolag ta fram förslag till revidering av bolagsordningarna. Detta uppdrag var ännu inte slutfört vid kommunstyrelsens beslut om uppsiktsplikt 2018-12-04. Det finns därför anledning för kommunstyrelsen att bevaka så att åtgärderna genomförs och att uppsiktsplikten således får önskad effekt.

4. *Revisionell bedömning*

Revisionsfrågan för denna granskning har varit om kommunstyrelsens uppsikt över bolagens verksamhet ändamålsenlig. Efter genomgång av samtliga kontrollmål gör vi den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsens uppsikt över bolagen inte kan anses helt ändamålsenlig. Denna bedömning gör vi med utgångspunkt från följande ställningstaganden:

Kontrollmål	Kommentar
Uppsiktsplikten är föremål för en tydlig och ändamålsenlig systematik	<p>Delvis uppfyllt</p> <p>Vi kan konstatera att det finns en tydlig systematik avseende den löpande uppsikten av bolagen och på vilket sätt detta ska göras.</p> <p>Vad gäller de årliga träffarna mellan representanter från kommunstyrelsen och bolagen så anser vi emellertid att det saknas tydlig formalisering. Detsamma gäller vilket material som bolagen ska översända till kommunstyrelsen som en del av den löpande uppsikten.</p>
Uppsiktsplikten bedrivs enligt fastställd systematik	<p>Delvis uppfyllt</p> <p>Kommunstyrelsen fattade beslut om uppsiktspflicht vid sitt sammanträde 2018-12-04 för verksamhetsåret 2017, 2017-11-14 för verksamhetsår 2016 och 2016-10-11 för verksamhetsår 2015.</p> <p>Enligt reglementet ska årliga beslut om uppsiktspflicht fattas i anslutning till årsredovisningen vilket innebär att granskade beslut för verksamhetsåren 2015, 2016 samt beslut för verksamhetsåret 2017 är förse-nade enligt reglementet. Detta utgör en brist.</p>
Kommunstyrelsen vidtar åtgärder utifrån sin uppsiktspflicht över bolagen	<p>Uppfyllt</p> <p>Utifrån granskade beslut kan konstateras att åtgärder vidtagits mot bolagen utifrån uppsiktsplikten. Vidare tyder besluten på god uppsikt över bolagens verksamhet.</p>

4.1. Rekommendation

Utifrån de iakttagelser vi har gjort i samband med denna granskning önskar vi lämna följande rekommendationer:

- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att utarbeta och formalisera ett tydligt system för vilka samråd/ägarträffar som ska ske årligen, vilka representanter som ska delta och hur många gånger årligen som träffarna ska ske samt vilket material som bolagen ska översända regelbundet till kommunstyrelsen. Genom detta kan sårbarhet och personbundenhet minimeras.
- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att vid beslut om uppsiktsplikt ta hänsyn till den tidsram för årliga beslut som framgår av reglementet.
- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att tillse att ändamålsenlig uppföljning sker av de åtgärder som vidtas utifrån uppsiktsplikten. Detta för att tillse att resultatet av uppsiktsplikten får önskad effekt.

Falkenberg 2018-12-13

Uppdragsledare
Fredrik Carlsson

Projektledare
Charlie Lindström